

CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail:
cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

CHISINAU
COURT OF APPEAL

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail:
cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

din

№ dosar 3a-1361/20
2-20038275-02-3a-26112020
Din 22 iunie 2021

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
Adresa: mun. Chișinău . str.A. Lăpușeanu, nr. 28

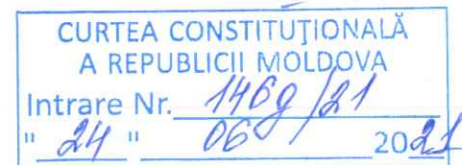
Curtea de Apel Chișinău, Vă expediază cererea depusă de avocatul Musteața Eugeniu, care acționează în interesele lui Doni Sergiu, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 61 ali. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993.

Anexă:

- Copia încheierii instanței de apel din 16 iunie 2021, f.d. 1-6.
- Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate (în original), f.d. 7-20.
- Cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate (în original), f.d. 21.
- Copia procesului-verbal din 16 iunie 2021, în cadrul căreia a fost înaintată cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, f.d. 22-23.
- Referința depusă de Inspectoratul General al Poliției asupra cererii de apel, f.d. 24-26.
- Copia procurii 34.2-2254 din 19 iunie 2020, f.d. 27.
- Referința depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale asupra cererii de apel, f.d. 28-32
- Copia cererii de apel motivată împotriva hotărârii judecătorei Chișinău (sediul Rîșcani) din 21 octombrie 2020, f.d. 33-36.
- Copia cererii de apel nemotivată împotriva hotărârii judecătorei Chișinău (sediul Rîșcani) din 21 octombrie 2020, f.d. 37.
- Copia hotărârii Judecătorei Chișinău (sediul Rîșcani) din 21 octombrie 2020, f.d. 29-37.
- Copia cererii de chemare în judecată, f.d. 38-44.
- Copia buletinului de identitate, f.d. 45.
- Copia cererii, f.d. 46
- Copia dovezii de recepționare a cererii pentru pensie, f.d. 47.
- Copia certificatului nr. 61 din 28 ianuarie 2020.
- Copia extrasului din ordin nr. 733ef din 30 decembrie 2019, f.d. 49.
- Copia refuzului nr. 688 din 28 ianuarie 2020, f.d. 50
- Copia cererii prealabile, f.d. 51-52.
- Copia răspunsului nr. D-244/20, f.d. 53-54.
- Copia cererii, f.d. 55.
- Copia refuzului nr. 2027, f.d. 56.
- Copia cererii nr. D-642/20, f.d. 58.
- Copia mandatului nr. 1417784 din 27 februarie 2020, f.d. 59-60.
- Copia bonului de plată nr. 989455 din 11 martie 2020, f.d. 61.

Președintele
Curții de Apel Chișinău

Nelea Budăi

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

I. AUTORUL SESIZĂRII

1. **DONI SERGIU**

nume   prenume

2. **PENSIONAR**

funcția

3. **REPUBLICA MOLDOVA, MUNICIPIUL CHIȘINĂU, STĂUCENI,
STRADA MATCOVSCHI, 37A**

adresa

5. **MUSTEAȚĂ EUGENIU**

Numele, prenumele (reprezentantului)

6. **AVOCAT**

ocupația reprezentantului

I. OBIECTUL SESIZĂRII:

Prezenta sesizare are ca obiect exercitarea controlului constituționalității prevederilor art. 61 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23.06.1993, sub aspectul securității raporturilor juridice, neclarității și imprevizibilității legii, ceea ce este contrar art. 23 alin. (2) coroborat cu art. 16 alin. (2), art. 46 alin. (1) și (2) și art. 47 combinat cu art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

Normele contestate sunt expuse în următoarea redacție:

Articolul 61. Recalcularea pensiilor stabilite anterior

(1) Recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

II. CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

În fapt, prin ordinul MAI nr.55ef. din 30.03.2016, reclamantul a fost eliberat din serviciu cu dreptul de a primi pensie pe linia Ministerului Afacerilor Interne.

Astfel, din 31.03.2016, reclamantul este pensionar în conformitate cu Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23 iunie 1993.

Prin ordinul IGP nr.199ef. din 11.05.2017, reclamantul s-a reangajat în cadrul Inspectoratului General al Poliției unde a activat până la 02.01.2020, fiind eliberat prin ordinul IGP nr.733ef. din 30.12.2019.

În acest context, a fost emis Certificatul Direcției resurse umane a IGP nr. 61 din 28.01.2020, prin care s-a stabilit că la data de 02.01.2020, vechimea în muncă a reclamantului constituia 26 ani, 07 luni, 21 zile.

Din aceste considerente, reclamantul s-a adresat către CTAS, sect. Rîșcani cu o cerere cu privire la recalcularea pensiei în temeiul art.61 alin.(1) al Legii nr.1544/1993, prin includerea perioadei 12.05.2017-02.01.2020 în vechimea de muncă pentru care s-a stabilit pensia pe linia MAI la 31.03.2016, reieșind din vechimea în muncă de 26 ani, 07 luni, 21 zile, din suma soldei, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedieri din 02.01.2020.

Prin răspunsul la cererea inițială și la cererea prealabilă reclamantul a fost refuzat în satisfacerea pretențiilor precum că art.61 alin.(1) al Legii nr.1544/1993 nu prevede dreptul la recalcul a pensiei și că dreptul la pensie apare o singură dată după eliberarea din serviciu.

Nefiind de acord cu refuzurile Casei naționale de Asigurări Sociale reclamantul s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată, iar prin hotărârrea judecătoreiei Hișinău, sediul Rîșcani din 21.10.2020, acțiunea reclamantului a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

În motivarea hotărârii instanța de judecată a menționat că prevederile art.61 alin.(1) al Legii nr.1544/1993 nu prevede dreptul la stabilirea repetat a dreptului la pensie pentru vechimea în muncă după restabilirea la serviciu.

III. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție¹

În motivarea sesizării de neconstituționalitate, autorul sesizării formulează critici de neconstituționalitate extrinsecă.

A fortiori prin modul în care a fost adoptată legea supusă analizei de constituționalitate, aceasta încalcă principiul securității juridice consacrat de Constituție, prin raportare la principiul predictibilității legii.

Acest viciu de constituționalitate rezidă în faptul că dispozițiile 61 alin. (1) din legea criticată, conform cărora „Recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi”, au fost adoptate cu încălcarea principiului predictibilității legislative în materia asigurării sociale cu pensii, instituit de prevederile art. 51 alin. (1) din aceeași lege, în aplicarea căruia, „recalcularea este admisibilă ori de câte ori se modifică stagiul de cotizare”.

În ceea ce privește critica de neconstituționalitate intrinsecă, aceasta este raportată la prevederile art.16 alin.(1) și ale art.54 din Legea fundamentală, autorul sesizării susținând că reglementarea unor interdicții de recalculare a pensiilor (precum și stabilirea unei singuri pensii) doar în sarcina unor anumite categorii de cetățeni (și anume care se încadrează în Legea nr. 1544/1993) încalcă principiul fiscalității egale și principiul aplicării juste a sarcinii fiscale (principiul echității).

IV. CADRUL NORMATIV PERTINENT:

Prevederile relevante ale Constituției Republicii Moldova sunt următoarele:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

- (1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.
- (2) Forma de guvernământ a statului este republica.

---

¹ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

(3) **Republica Moldova este un stat de drept**, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sânt garantate.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 16

Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) **Toți cetățenii Republicii Moldova sânt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.**

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

(1) **Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sânt garantate.**

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.

Articolul 47

Dreptul la asistență și protecție socială

(1) **Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.**

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) **În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.**

(2) **Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional** și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 140

Hotărârile Curții Constituționale

(1) **Legile și alte acte normative sau unele părți ale acestora devin nule, din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curții Constituționale.**

(2) Hotărârile Curții Constituționale sânt definitive și nu pot fi atacate.

1. Prevederile relevante ale Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23.06.1993, sunt următoarele:

Articolul 1. Tipurile de asigurare cu pensii

(1) Militarii care îndeplinesc serviciu prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și **funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, beneficiază de dreptul la pensie viageră pentru vechime în muncă, dacă au vechimea respectivă în serviciu militar și în organele afacerilor interne.**

Articolul 2. Condițiile de asigurare cu pensii

(1) Militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și **funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, care au dreptul la pensie li se stabilește pensie după eliberare din serviciu.**

(2) Persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne și care au dreptul la pensie în conformitate cu art.13 lit. a) din prezenta lege li se acordă, de la data emiterii ordinului privind prelungirea termenului de aflare în serviciu, pensie în mărime de 50 procente din suma pensiei cuvenite.

(3) – *exclus*

(4) Militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, li se stabilește pensie de dizabilitate, iar familiilor acestora pensie în cazul pierderii întreținătorului, independent de durata serviciului.

Articolul 7. Dreptul de alegere a pensiei

Militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, familiilor lor care au concomitent dreptul la diferite pensii de stat li se stabilește o singură pensie, la alegerea lor.

Articolul 8. Mijloacele de plată a pensiilor, ajutoarelor bănești și compensațiilor

Pensiile, ajutoarele bănești și compensațiile se plătesc de la bugetul de stat.

Articolul 13. Condițiile de stabilire a pensiei

Dreptul la pensie pentru vechime în serviciu îl au:

a) militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și **funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, care la 1 iulie 2011 au o vechime în serviciu de cel puțin 20 de ani și 6 luni. În fiecare an ulterior, vechimea în serviciu se majorează, până la atingerea vechimii în serviciu de 25 de ani, conform următorului tabel:**

De la 1 iulie	Vechimea în serviciu
2011	20 ani 6 luni
2012	21 ani
2013	21 ani 6 luni
2014	22 ani
2015	22 ani 6 luni
2016	23 ani
2017	23 ani 6 luni
2018	24 ani
2019	24 ani 6 luni
2020	25 ani

Articolul 14. Mărimea pensiilor

Mărimea pensiilor pentru vechime în muncă se stabilește în următoarele proporții:

a) pentru militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și **funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, care au o vechime în serviciu stabilită la art. 13 lit. a) – 50 procente din suma soldei, iar pentru cei pensionați pentru limită de vârstă sau din motive de boală – 55 procente din suma soldei; pentru fiecare an complet de vechime în serviciu peste vechimea stabilită**

la art.13 lit. a) – 3 procente din sumele respective ale soldei, dar în total nu mai mult de 75 procente din aceste sume;

b) pentru militarii care îndeplinesc serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, care au o vechime totală în muncă de cel puțin 25 de ani calendaristici, din care cel puțin 12 ani și 6 luni în serviciu militar sau în serviciu în organele afacerilor interne (art.13, lit. b), c) și d) pentru vechime totală în muncă de 25 de ani - 50 procente și pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 25 de ani - 1 procent din suma respectivă a soldei sau a salariului, dar în total nu mai mult de 75 procente din aceste sume.

Articolul 44. Câștigul (solda) din care se calculează pensia

(1) Pensia pentru militarii care au satisfăcut serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și pentru familiile lor se calculează din solda acestora.

(2) **Pensia pentru persoanele menționate se calculează din salariul funcției, salariul pentru gradul militar sau special, sporul procentual pentru vechime în serviciu primite înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și suplimente primite în ultimul an de serviciu, cu excepția plăților compensatorii și a indemnizației bănești unice în mărimea sumei mijloacelor bănești de întreținere pe un an.**

Articolul 48. Stabilirea pensiilor

Pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, ale ofițerilor de protecție și colaboratorilor organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.

Articolul 49. Solicitarea pensiei

(1) Militarii în termen, militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, ofițerii de protecție și colaboratorii organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și membrii familiilor acestora depun cerere de stabilire a pensiei la organul de asigurări sociale.

(2) **Acordarea drepturilor la pensie sau respingerea cererii de pensionare se face prin decizie, emisă de organul de asigurări sociale în termen de 30 de zile de la data depunerii cererii cu toate actele necesare.**

(3) Organele de asigurări sociale au dreptul de control asupra autenticității actelor ce confirmă vechimea în serviciu și solda (câștigul), eliberate de organele abilitate.

Articolul 50. Termenele de stabilire a pensiilor

(1) Pensiile se stabilesc:

b) pentru militarii care au satisfăcut serviciul prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și pentru funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare – **de la data eliberării din serviciu, dar nu mai devreme de ultima zi în care au fost asigurați cu soldă.**

Articolul 51. Termenele de recalculare a pensiilor

(1) În cazul apariției unor circumstanțe care implică modificarea mărimilor pensiilor stabilite pentru militarii în termen și familiile acestora, recalcularea pensiilor se efectuează în termenele stabilite de Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.

(2) Recalcularea pensiilor pentru militarii care au îndeplinit serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și pentru familiile acestora **se efectuează de la data de 1a lunii următoare celei care au survenit circumstanțele ce cauzează modificarea mărimii pensiei. Totodată, dacă pensionarul beneficiază de dreptul la majorarea pensiei, diferența de pensie i se poate plăti doar pentru 12 luni trecute.**

V. EXPUNEREA ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL SESIZĂRII

După cum s-a menționat, prezenta sesizare are ca obiect controlul de constituționalitate a unor prevederi din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23.06.1993, în partea ce ține de aplicarea interdicțiilor prevăzute la art. 61 alin. (1) din lege.

Atragem atenția asupra faptului că problema aplicării a legii a apărut după anul 2017, odată cu preluarea competenței de către Casa Națională de Asigurări Sociale a atribuțiilor de stabilire a pensiei de la autoritățile publice care cad sub incidența Legii nr. 1544-XII din 23.06.1993.

Pe parcursul anilor 2018 -2021, în instanța de judecată au parvenit mai multe cereri de chemare în judecată din partea angajaților structurilor de care se plâng pe faptul că organele de asigurări sociale le refuză în recalcularea mărimii pensiei, după ulterioara eliberare din serviciul militar, deși, vechimea în muncă și solda (câștigul) obținut după pensionare, le dă dreptul la o pensie mai mare decât cea aflată în plată.

Se mai menționează că în cadrul proceselor judiciare inițiate de către persoanele ale căror drepturi au fost încălcate, organele de asigurări sociale nu au contestat faptul, că după pensionare reclamanții s-au reangajat în serviciul militar, inclusiv au exercitat serviciul în alte instituții (structuri de forță) în care le-a fost stabilită inițial pensia pentru vechime în muncă, **mai mult ca atât, au exercitat în unele cazuri funcții superioare celor deținute anterior și au beneficiat de o remunerare semnificativ mai mare, celei în baza căreia le-a fost calculată pensia aflată în plată.**

Ținem să menționăm că deși în mai multe dosare pendinte, Curtea Supremă de Justiție a menținut hotărârile instanțelor de judecată inferioare, pronunțate în cauzele ce vizează legalitatea refuzurilor Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care autoritatea

pârîtă a fost obligată să recalculeze reclamanților pensia stabilită anterior, corespunzător stagiului realizat și a remunerației obținute după pensionare (a se vedea *Încheierea din 28.08.2019 în cauza Corceac Vladimir vs. CNAS, dosarul nr. 3ra-838/19; Încheierea din 28.08.2019 în cauza Falca Anatolie vs. CNAS, dosarul nr. 3ra-1029/18 și Încheierea din 11.12.2019 în cauza Pavel Voicu vs. CNAS, dosarul nr. 3ra-1217/19*), la data de 28 februarie 2020, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a pronunțat decizia în cauza Alexandru Enachi împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care a respins cererea de chemare în judecată cu privire la obligarea organului de pensionare (CNAS) de a recalcula pensia pentru vechime în muncă.

În motivarea deciziei pronunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a reținut printre altele, că: „Alexandru Enachi nu se încadrează în categoria persoanelor ce ar putea să beneficieze de recalcularea pensiei pentru vechimea în serviciu conform Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, având în vedere faptul că acestuia anterior i-a fost stabilită pensie pentru vechimea în muncă și este deja beneficiar de pensie pentru vechime în muncă stabilită conform Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993.

La acest capitol, instanța de recurs subliniază că atunci când pensia a fost stabilită la 1 octombrie 2011 conform Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 cu privire la asigurarea cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de carabinieri, calculată în cuantum de 59% pentru o vechime totală de 24 de ani, urmare a reangajării în serviciu militar pentru perioada 7 martie 2012 – 14 martie 2017 și obținerii a unei noi vechimi în serviciu, Alexandru Enachi nu este în drept de a solicita Casei Naționale de Asigurări Sociale stabilirea unei noi pensii pentru vechime în muncă”.

Astfel, conform deciziei de mai sus, Curtea Supremă de Justiție a creat un precedent judiciar aplicat și în cauzele civile examinate ulterior, cum ar fi de exemplu soluțiile pronunțate în cauza: **Diacenco Grigore vs. CNAS** (decizia din 17.06.2020, dosarul nr. 3ra-579/20); **Berdilă Dmitri vs. CNAS** (decizia din 17.06.2020, dosarul nr. 3ra-378/20); **Stici Galina vs. CNAS** (decizia din 29.07.2020, dosarul nr. 3ra-736/20); **Moraru Igor vs. CNAS** (decizia din 09.12.2020, dosarul nr. 3ra-1043/20), prin care instanțele de judecată nejustificat au identificat în textul normei contestate, următoarele restricții:

„- **art. 61 alin. (1)** vizează 3 (trei) situații în care pensia pentru vechimea în serviciu stabilită anterior urmează a fi recalculată, și anume:

1) existența documentelor aflate la organele de pensionare la momentul recalculării pensiei;

2) prezentarea ulterioară a actelor suplimentare ce ar acorda persoanei dreptul la majorarea pensiei până la stabilirea pensiei, iar recalcularea pensiei se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi;

3) recalcularea pensiei se efectuează în cazul în care persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne li s-a prelungit peste limita de vârstă termenul de aflare în serviciul militar.

În temeiul constatărilor de mai sus, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, a considerat întemeiate argumentele invocate

de Casa Națională de Asigurări Sociale, precum că situația reclamanților nu cade sub incidența art. 61 din Legea 1544-XII/1993, invocând în jurisprudența sa că: „Legea nominalizată nu prevede stabilirea repetată a dreptului la pensie pentru vechime în muncă după restabilirea la muncă în serviciul militar, deoarece nu se deduce în nici un fel că militarii, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, au dreptul la stabilirea repetată a mărimii pensiei în cazul, în care au fost reangajați și au mai obținut o oarecare vechime în muncă, în caz contrar, ar reieși că subiecții menționați ar avea, teoretic, dreptul la nenumărate stabiliri sau repetate majorări ale pensiei”.

În legătură cu expunerile enunțate, se constată că art. 61 alin. (1) din Legea 1544/1993 intitulat „Recalcularea pensiilor stabilite anterior” conține unele dispoziții finale și tranzitorii, fapt care creează confuzii și face dificilă asimilarea faptului că - întinderea prevederilor acestuia se aplică doar situațiilor juridice născute sub imperiul reglementărilor preexistente.

Această stare de lucruri, se datorează faptului că regulile de ordonare și sistematizare a actelor legislative, prin care au obținut reglementare elementele constitutive ale actului legislativ, au fost instituite abia prin adoptarea Legii nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative, prin care au fost create principiile unificate în materie de creație legislativă în vederea asigurării elaborării și adoptării unor acte legislative de calitate și eficiență.

Prin urmare, se constată că dispozițiile cuprinse în norma citată, reglementează doar situația recalculării pensiilor aflate deja în plată, precum și cele stabilite până la data adoptării Legii nr.1544 din 23.06.1993, fără a cuprinde situațiile juridice apărute ulterior.

În acest fel, este evident că lipsește o justificare legală din partea Casei Naționale de Asigurări Sociale din care ar putea fi desprinse restricțiile invocate în reexaminarea dreptului la pensie în privința persoanelor care au atins vechimea în muncă necesară **după data punerii în aplicare a prezentei legi**, după cum nici articolul 61 din Lege nu stabilește interdicția respectivă. Norma evidențiată statuând doar asupra procedurii efectuării recalculului pensiei, stabilite anterior adoptării legii în cauză, conform unor norme caduce ale fostei URSS.

De altfel, necesită a fi menționat, că începând cu data adoptării Legii nr.1544/1993 și până în anul 2007, a funcționat și procedura de ajustare a mărimii pensiilor stabilite anterior intrării în vigoare a legii, care se efectua de la data de 1 a lunii în care a fost modificate drepturile bănești (*câștigul/solda din care se calculează pensia*) stabilite categoriilor respective de militari, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne².

Această formalitate a fost substituită ulterior prin procedura de indexare anuală, la 1 aprilie (*în dependență de creșterea medie anuală a indicelui prețurilor de consum pentru anul precedent*), conform prevederilor Legii nr. 439 din 28.12.2006 pentru

---

² Articolul 61 alin (2) în redacția de până la 05.01.2007, când au intrat în vigoare modificările operate prin Legea nr. 439 din 28.12.2006 pentru modificarea și completarea Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, prevedea că „Pensiile stabilite militarilor care au satisfăcut sau satisfac serviciu prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora urmează a fi recalculate de la data de 1 a lunii în care a fost modificate drepturile bănești stabilite categoriilor respective de militari, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne”.

modificarea și completarea Legii nr. 1544-XII/1993, neavând atunci și nici ulterior, ca obiect de reglementare, recalcularea pensiilor în legătură cu modificarea vechimii în serviciu și a mărimii soldei, adică a bazei de calcul a pensiei, la o ulterioară perioadă de eliberare din serviciu.

Importantă este și constatarea, că **modalitatea de recalculare a pensiilor solicitată de către persoanele care au obținut dreptul la o pensie mai mare decât cea aflată în plată**, după data intrării în vigoare a Legii nr.1544/1993, în legătură cu reangajarea în serviciul militar și în temeiul obținerii unei vechimi în serviciu mai mare, care urmează a fi însumată la cea inițială, se întemeiază pe art.art. 1 alin. (1), 2 alin. (1), 13 lit. a), 14 lit. a), 44 alin. (2) și în mod implicit pe dispozițiile art. 51 alin. (2) din Legea nr.1544/1993, care prevede că „recalcularea pensiilor pentru militarii care au îndeplinit serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și pentru familiile acestora se efectuează de la data de 1a lunii următoare celei care au survenit circumstanțele ce cauzează modificarea mărimii pensiei. Totodată, dacă pensionarul beneficiază de dreptul la majorarea pensiei, diferența de pensie i se poate plăti doar pentru 12 luni trecute”.

În asemenea circumstanțe, se concluzionează că cererile depuse de către solicitanți la organul de asigurări sociale, **se referă la o altă modalitate de recalculare a pensiei**, decât cea avută în vedere de Casa Națională de Asigurări Sociale cu trimitere la reglementările cuprinse în art. 61, efectele cărora neîntemeiat au fost extinse și după data punerii în aplicare a Legii nr. 1544/1993.

Or, practica prin care persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, li se efectua reexaminarea dreptului la pensie - la o ulterioară eliberare din serviciu militar, a funcționat în mod unitar în cadrul tuturor organelor apărării naționale și ordinii publice, nefiind stabilite careva interdicții în acest sens, pe parcursul perioadei de funcționare Legii nr. 1544/1993 de aproximativ 23 de ani, **până la preluarea la 01 ianuarie 2017 a atribuțiilor de stabilire și plată a pensiei de către CNAS, care a realizat de fapt, o confuzie între două situații diferite:** „recalcularea pensiilor stabilite anterior în legătură cu punerea în aplicare a Legii nr. 1544/1993” și „reexaminarea dreptului la pensie pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, în virtutea stagiului și soldei obținute la o ulterioară reangajare în serviciu, realizate după punerea în aplicare a Legii nr. 1544/1993”.

În consecință, se constată că fiind investită cu judecarea pricinilor în cauză, Curtea Supremă de Justiție a extins prevederile finale și tranzitorii din art. 61 al Legii - care reglementează situația unui cerc restrâns de persoane, la toate raporturile reglementate de prezenta lege, concluzionând în final, că recalcularea pensiilor stabilite este îndreptățită doar în două situații:

- Recalcularea pensiei stabilite anterior, poate avea loc în cazul în care este prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciul militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne;

- Reclamanții pot beneficia ulterior conform Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23.06.1993, în coroborare cu Legea privind sistemul public de pensii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998, la momentul depunerii cererii de stabilire a pensiei pentru limita de vârstă în condiții generale, unde în stagiul de cotizare vor fi incluse toate perioadele contributive”.

13

Interpretarea și aplicarea divergentă a normelor de drept material în cauzele menționate mai sus, instanța de judecată a explicat-o prin faptul că „jurisprudența nu este imuabilă ci, din contra progresivă în esență, iar acest fapt se confirmă prin decizia din 28 februarie 2020 a Curții Supreme de Justiție (nr.3ra-10/20), din care rezultă revirimentul practicii judiciare în acest sens, or dreptul la pensie pentru vechimea în muncă apare o dată, și anume, după eliberarea din serviciu cu dreptul de recalculare în condițiile legii”.³

În acest sens, în lipsa unui mecanism capabil să asigure coerența practicii în cadrul celei mai înalte instanțe de judecată la nivel național, aceasta a ajuns să pronunțe decizii diametral opuse cu privire la domeniul de aplicare a Legii nr. 1544/1993.

Desigur, divergențele de jurisprudență constituie, prin natura lor, consecința inerentă a oricărui sistem judiciar care se bazează pe un ansamblu de instanțe de fond având competență în raza lor teritorială. Cu toate acestea, rolul unei instanțe supreme este tocmai să regleze aceste contradicții de jurisprudență (*a se vedea Zelinski și Pradal și Gonzalez și alții împotriva Franței [MC], nr.24.846/94 și 34.165/96 la 34.173/96, §59, CEDO 1999-VII*).

Această practică care s-a dezvoltat în cadrul celei mai înalte autorități judiciare, este în sine contrară principiului securității juridice, care este implicit în ansamblul articolelor din Convenție și care constituie unul dintre elementele fundamentale ale statului de drept (*a se vedea, mutatis mutandis, Baranovski împotriva Poloniei, nr. 28.358/95, §56, CEDO 2000-III*).

Astfel, în loc să-și îndeplinească rolul de a stabili o interpretare de urmat, Curtea Supremă de Justiție a devenit ea însăși o sursă de insecuritate juridică, reducând astfel încrederea publicului în sistemul judiciar (*a se vedea, mutatis mutandis, Sovtransavto Holdoing împotriva Ucrainei, nr. 48.553/99, §97 CEDO 2002-VII și, a contrario, Perez Arias împotriva Spaniei, nr. 32.978/03, §70, 28 iunie 2007*).

Această incertitudine jurisprudențială a avut ca efect lipsirea reclamanților de orice posibilitate de a obține beneficiul drepturilor stabilite de Legea nr. 1544/1993, în timp ce altor persoane care s-au aflat în condiții similare, li s-a recunoscut dreptul de a beneficia de prevederile acestei legi (*a se vedea, Beian împotriva României, cererea nr. 30.658/05, §32-65*).

În circumstanțele invocate, se constată că dispozițiile art. 61 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23.06.1993, în partea ce ține de aplicarea interdicției privind reexaminarea dreptului la pensie în privința persoanelor care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru vechime în muncă, contravin prevederilor art.16, art.46, art.47, art.54 din Constituție și art. I din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, **pentru considerentele ce urmează:**

Potrivit art. 1 alin. (1) din Legea nr. 1544 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, militarii care îndeplinesc serviciu prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne beneficiază de dreptul la pensie viageră pentru

³ Fila 12 din Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 29.07.2020, pronunțată în cauza Galina Stici vs. Casa Națională de Asigurări Sociale, dosarul nr. 3ra-736/20.

vechime în muncă, dacă au vechimea respectivă în serviciu militar și în organele afacerilor interne.

Conform dispozițiilor art. 2 alin. (1) din Legea nr. 1544/1993, militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne care au dreptul la pensie li se stabilește pensie după eliberare din serviciu.

Articolul 44 din Legea nr. 1544/1993 stabilește că, pensia pentru militarii care au satisfăcut serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și pentru familiile lor se calculează din solda acestora. Pensia pentru persoanele menționate se calculează din: salariul funcției, salariul pentru gradul militar sau special, sporul procentual pentru vechime în serviciu primite înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și suplimente primite în ultimul an de serviciu, cu excepția plăților compensatorii și a indemnizației bănești unice în mărimea sumei mijloacelor bănești de întreținere pe un an.

Potrivit art. 48 din Legea nr. 1544/1993, pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și sistemului penitenciar, ale ofițerilor de protecție și colaboratorilor organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.

Conform art. 49 din Legea nr. 1544/1993, militarii în termen, militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și sistemul penitenciar, ofițerii de protecție și colaboratorii organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și membrii familiilor acestora depun cerere de stabilire a pensiei la organul de asigurări sociale. Acordarea drepturilor la pensie sau respingerea cererii de pensionare se face prin decizie, emisă de organul de asigurări sociale în termen de 30 de zile de la data depunerii cererii cu toate actele necesare. Organele de asigurări sociale au dreptul de control asupra autenticității actelor ce confirmă vechimea în serviciu și solda (câștigul), eliberate de organele abilitate.

Potrivit art. 51 alin. (2) din Legea nr. 1544/1993, recalcularea pensiilor pentru militarii care au îndeplinit serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și pentru familiile acestora se efectuează de la data de 1a lunii următoare celei care au survenit circumstanțele ce cauzează modificarea mărimii pensiei. Totodată, dacă pensionarul beneficiază de dreptul la majorarea pensiei, diferența de pensie i se poate plăti doar pentru 12 luni trecute.

Din sensul normelor legale, derivă că art. 61 din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, în nici un mod nu se raportează la situațiile cuprinse în normele citate mai sus, în condițiile în care, articolul nominalizat dezvoltă doar modalitatea de recalculare a pensiilor stabilite până la data punerii în aplicare a Legii nr. 1544/1993, în conformitate cu dispozițiile legii noi.

În acest sens, se impune de precizat că până la operarea modificărilor în Legea nr. 1544/1993, în temeiul Legii nr. 282 din 16.12.2016 în vigoare din data 01.01.2017 (Monitorul Oficial nr. 472-477/27.12.16 art.949), conform căreia: „pensiile militarilor

Sub acest aspect, este apreciată ca fiind nejustificată, poziția organelor de asigurări sociale bazată pe interpretarea extensivă a prevederilor art. 61 alin. (1) al Legii nr. 1544/1993, în sensul imposibilității recalculării pensiei, în condițiile în care, prezentarea documentelor care confirmă faptul reangajării și continuării plății contribuțiilor de asigurări sociale la bugetul de stat - după data punerii în aplicare a Legii nr. 1544/1993, constituie temeiuri suficiente pentru reexaminarea mărimii pensiei în privința persoanelor vizate, în temeiul altor norme cuprinse în Legea respectivă.

În acest sens, se impune a fi precizat, că sistemul public de pensii are la bază principiul contributivității, conform căruia, fondurile sistemului public de pensii se constituie pe baza contribuțiilor datorate de persoanele participante la acest sistem, iar drepturile la pensie se cuvin pe temeiul contribuțiilor achitate⁵.

Prin urmare, deciziile de refuz ale Casei Naționale de Asigurări Sociale - în efectuarea recalculării (reexaminării) pensiei pentru vechimea în serviciu, Avocatul Poporului le apreciază ca fiind arbitrare.

Drept consecință, se constată că inadvertențele conținute în normele legale nominalizate, au provocat litigii între autoritățile publice abilitate cu achitarea pensiilor prevăzute de Legea nr.1544-XII din 23.06.1993 și persoanele care solicită recalcularea pensiilor, pe de altă parte.

În circumstanțele menționate, considerăm că prevederile art. 61 alin. (1) din Legea 1544/1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, contravin prevederilor Constituției, după cum este descris în continuare.

Creând condiții pentru creșterea calității vieții, Republica Moldova onorează dispozițiile Legii Supreme și obligațiile asumate prin aderarea la Declarația Universală a Drepturilor Omului, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și alte acte internaționale⁶

Dispozițiile art.43 alin.(1) și art.47 din Constituție, garantează drepturile omului la muncă și la protecția muncii, la asistență și protecție socială, la asigurare în caz de șomaj, boală și invaliditate, bătrânețe sau în alte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Potrivit art.47 alin. (1) din Constituție, statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

---

⁵ Potrivit Notei Informative la Legea nr. 290 din 16.12.2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (<file:///C:/Users/1/Downloads/470.2016.ro.pdf>), scopul modificărilor și completărilor operate, este reducerea inechităților din sistemul de pensii, unificarea modalității de calcul al pensiilor de asigurări sociale pentru unele categorii de cetățeni (deputați, membri de Guvern, funcționari publici, aleși locali, judecători, procurori). În acest context, s-a menționat că modificările propuse pe marginea modalității de calcul a pensiilor și indemnizațiilor, vin întru asigurarea principiilor organizării și funcționării sistemului public de asigurări sociale (art. 3 al Legii nr.489-XIV din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale), în special a principiului contributivității, conform căruia drepturile de asigurări sociale se cuvin în temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite și principiului egalității, care asigură tuturor participanților la sistemul public – contribuabili și beneficiari – un tratament nediscriminatoriu în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege.

⁶ Pct. 5) din Hotărârea Curții Constituționale Nr. HCC10/2009 din 02.06.2009 pentru controlul constituționalității a unor prevederi din Legea nr. 94-XVI din 8 mai 2008 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”

în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și sistemului penitenciar, ale ofițerilor de protecție și colaboratorilor organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și ale membrilor familiilor acestora **se stabilesc de către Casa Națională de Asigurări Sociale**, în modul stabilit de Guvern (art. 48)”, **asigurarea cu pensii a acestor categorii de persoane era efectuată de către: Ministerul Apărării, Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, Departamentul Instituțiilor Penitenciare al Ministerului Justiției, Serviciul Protecție și Pază de Stat, Ministerul Afacerilor Interne și Centrul Național Anticorupție (art. 10 alin. (2) în varianta veche a Legii 1544/1993).**

Așadar, din momentul punerii în aplicare a Legii 1544/1993 și până la 01 ianuarie 2017, când atribuțiile de plată a pensiilor și prestațiilor sociale au fost preluate de către Casa Națională de Asigurări Sociale⁴, **instituțiile nominalizate mai sus, aplicau în mod constant și unitar prevederile conținute în art. 51 alin. (2) din Legea prenotată, față de persoanele care după stabilirea dreptului la pensie pentru vechime în serviciu, s-au reangajat în serviciul militar, fiindu-le actualizată mărimea pensiei la ulterioara eliberare din serviciu, în raport cu vechimea în muncă acumulată și sumele corespunzătoare ale soldei (câștigului) realizat.**

După 01 ianuarie 2017, Casa Națională de Asigurări Sociale a refuzat să recunoască dreptul la reexaminarea (recalcularea) pensiei stabilite, aplicând la caz prevederile art. 61 din Legea 1544/1993, în care a dezvoltat o interpretare nouă a reglementărilor conținute în norma respectivă, în sensul că legea nu prevede posibilitatea reexaminării în mod repetat a dreptului la pensie după o eventuală reangajare a persoanei în serviciu militar, necâtînd la faptul că incertitudinile simulate de către organul asigurărilor sociale, sunt acoperite de norma juridică nominalizată.

Urmare a examinării practicii instanțelor de judecată naționale, s-a stabilit că la cererea cu privire la recalcularea pensiei adresată Caselor Teritoriale de Asigurări Sociale, reclamanții au anexat calculul vechimii în muncă, eliberat de instituțiile în care au activat, act, care constituie temei pentru recalcularea pensiei. Or, din conținutul calculului vechimii în muncă, rezultă că, după stabilirea pensiei, reclamanții au fost reîncadrați în serviciu militar, au beneficiat de salariu, din care au fost efectuate rețineri a contribuțiilor sociale.

Prin urmare, apreciem ca fiind nefondate susținerile expuse de Casa Națională de Asigurări Sociale cu referire la aceea că, Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, nu prevede dreptul la reexaminarea (recalcularea) mărimii pensiei, așa cum, argumentele respective derivă din interpretarea subiectivă și defectuoasă a normelor legale citate mai sus.

În speță, reclamanții nu pretind să le fie stabilită o nouă pensie după cum invocă Casa Națională de Asigurări Sociale în deciziile sale de refuz, dar solicită reexaminarea pensiei stabilite pentru vechime în muncă, conform art. 51 alin. (2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 și dispozițiilor art. 14 lit. a), care prevede că pentru fiecare an complet de vechime în serviciu peste vechimea stabilită la art.13 lit. a) – pensia se majorează cu 3 procente din sumele respective ale soldei, dar în total nu mai mult de 75 procente din aceste sume.

---

⁴ Hotărârea Guvernului Nr. 1427 din 28.12.2016 cu privire la preluarea atribuțiilor de plată a pensiilor și prestațiilor sociale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, sistemului penitenciar, ofițerilor de protecție și colaboratorilor organelor securității statului și Centrului Național Anticorupție.

În conformitate cu art.2 alin.1 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, Republica Moldova s-a angajat să acționeze atât prin propriul său efort, cât și prin asistență și cooperare internațională, în special, pe plan economic și tehnic, folosind la maximum resursele sale disponibile, pentru ca exercitarea deplină a drepturilor recunoscute în Pact să fie asigurate progresiv prin toate mijloacele adecvate, inclusiv prin adoptarea de măsuri legislative. La determinarea temeiurilor juridice, a condițiilor de acordare a pensiilor legiuitorul este obligat să țină cont de faptul că asigurările sociale stabilite anterior nu pot fi anulate fără a fi substituite prin măsuri echivalente.

Înainte de a expune criticile de neconstituționalitate, cu referire la interdicția reexaminării dreptului la pensie în privința persoanelor care sau reangajat și au continuat să activeze în serviciul militar, după stabilirea pensiei pentru vechime în muncă, precizăm că situația dreptului la pensie a fost examinată în mai multe rânduri de către instanța de contencios constituțional.

Într-un caz, prin Hotărârea nr.19 din 29 aprilie 1999, Curtea Constituțională a declarat drept neconstituționale prevederile art.52 și Anexa nr.23 la Legea bugetului de stat pe anul 1999 nr.216-XIV din 12 decembrie 1998, care suspendau integral sau parțial prevederile actelor normative referitoare la unele garanții sociale pentru colaboratorii poliției, militari, procurori, funcționari publici, judecători, precum și pentru alte categorii de lucrători.

În Hotărârea nr.27 din 18 mai 1999, Curtea Constituțională a apreciat ca fiind neconstituționale prevederile art.17, art.23 și art.50 alin.(4) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat, prin care pensionarilor care realizau venituri pasibile de asigurări sociale de stat li se suspenda suma de pensie care depășea dublul pensiei minime pentru limită de vârstă, menționând că îngrădirea dreptului pensionarilor ce realizează alte venituri de a primi pensia contrazice dispozițiile art.47 alin.(2) din Constituție și anihilează însăși destinația și sensul asigurării cu pensii.

Prin Hotărârea nr.4 din 27 ianuarie 2000, Curtea a declarat neconstituționale unele prevederi ale actelor normative în redacția Legii nr.552-XIV din 28 iulie 1999, care încălcau drepturile de pensie ale judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici dobândite anterior în mod licit.

Urmează de reținut, că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate. Totuși, obiectul controlului de constituționalitate vizează o problemă juridică similară celei cu care anterior a fost sesizată Curtea Constituțională, referitor la excepția de neconstituționalitate a art. 33 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii (sesizarea nr.150g/2016).

Deși prin Decizia Nr. 18 din 16.02.2017 Curtea Constituțională a sistat procesul pentru controlul constituționalității normei menționate, din motiv că omisiunea legislativă invocată de autorul sesizării a fost soluționată de către legiuitor, prin adoptarea de către Parlamentul Republicii Moldova a Legii nr. 290 din 16.12.2016 prin care articolul 33 alin. (1) din Legea privind sistemul public de pensii a fost completat cu litera c) – care permite recalcularea pensiei persoanelor care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie, **totuși, Curtea a reținut că „dreptul la pensie face parte din dreptul la protecția socială, garantat de articolul 47 din Constituție.**

Curtea a menționat, că asigurarea cu pensii constituie un element important al asigurării sociale. Astfel, pensia pentru limita de vârstă este venitul bănesc cuvenit asiguratului, în condițiile Legii privind sistemul public de pensii, corelativ obligațiilor privind plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat.

Potrivit articolului 14 din Legea privind sistemul public de pensii, dreptul la pensie pentru limită de vârstă se acordă dacă sunt îndeplinite cumulativ condițiile privind vârstele de pensionare și stagiile de cotizare prevăzute de prezenta lege.

Curtea reamintește că, în jurisprudența sa anterioară, a statuat că prevederile Constituției nu garantează persoanelor un quantum determinat al prestației sociale, astfel încât legiuitorul se bucură în domeniul drepturilor sociale de o marjă destul de largă de apreciere în stabilirea normelor pentru punerea în aplicare a drepturilor individuale sociale, inclusiv de posibilitatea de a le modifica”.

Cu referire la încălcarea a articolului 46 din Constituție, prin care se garantează dreptul de proprietate, Curtea Constituțională, în jurisprudența sa, de asemenea a stabilit că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 și, respectiv, a articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică.

La fel, Curtea Europeană a stabilit că articolul 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție se aplică doar pentru bunurile actuale ale unei persoane. Astfel, veniturile viitoare nu pot fi considerate „bunuri”, cu excepția cazului în care dreptul a fost deja câștigat sau este sigur că va fi plătit (*a se vedea, spre exemplu, Koivusaari și alții v. Finlanda, decizie din 23 februarie 2010, nr. 20690/06*). Cu toate acestea, în anumite circumstanțe, o „speranță legitimă” de a obține un „bun” poate beneficia, de asemenea, de protecția articolului 1 din Protocolul nr.1 adițional la Convenție⁷.

Dacă interesul patrimonial în cauză este de ordinul creanței, el nu poate fi considerat o „valoare patrimonială” decât dacă are o bază suficientă în dreptul intern, spre exemplu atunci când este confirmat printr-o jurisprudență bine stabilită a instanțelor (*Kopecky v. Slovacia [MC], par. 52, Dumitru David și alții v. România, cererea nr. 54577/07*).

Totodată, Curtea Europeană a statuat că statele se bucură de o marjă largă de apreciere în reglementarea politicilor lor sociale, inclusiv dreptul de a-și reglementa în mod independent sistemul de pensii (*Janković v. Croația, decizie din 12 octombrie 2000*).

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a menționat că cererea privind recalcularea pensiei nu se referă la un „bun existent”. **Cu toate acestea, este important de a determina dacă persoana a avut o „speranță legitimă” în recalcularea pensiei sale, în temeiul dispozițiilor legale** (*Berezovski v. Ucraina, decizia din 15 iunie 2004*).

Însă în speța în cauză, observăm că reclamantii solicită în temeiul prevederilor art. 61 alin. (1) din Legea 1544/1993 - recalcularea mărimii pensiei în legătură cu faptul că au continuat să activeze în serviciul militar, după realizarea dreptului la pensie pentru vechime în muncă, **după cum acest drept este prevăzut pentru ceilalți angajați din sfera muncii, conform reglementărilor cuprinse în art.33 alin. (1) lit. c) din Legea**

---

⁷ Decizia Curții Constituționale Nr. 86 din 06.09.2017 de inadmisibilitate a sesizării nr. 112g/2017 privind excepția de neconstituționalitate a Art. VIII alin.(3) din Legea nr.290 din 16 decembrie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (dreptul la recalcularea pensiei) - §23-28.

nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, în redacția Legii nr. 290 din 16 decembrie 2016, care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2017.

Mai mult ca atât, până la operarea modificărilor la Legea 1544/1993 în temeiul Legii nr. 282 din 16.12.2016 în vigoare din data 01.01.2017, conform căreia: „pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și sistemului penitenciar, ale ofițerilor de protecție și colaboratorilor organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și ale membrilor familiilor acestora **se stabilesc de către Casa Națională de Asigurări Sociale**, reexaminarea (recalcularea) mărimii pensiei stabilite în temeiul vechimii în muncă dobândite ulterior, era recunoscută și efectuată de către Ministerul Apărării, Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, Departamentul Instituțiilor Penitenciare al Ministerului Justiției, Serviciul Protecție și Pază de Stat, Ministerul Afacerilor Interne și Centrul Național Anticorupție, **prin urmare, nu se poate susține că persoanele care au obținut dreptul la pensie pentru vechime în muncă și care au continuat să activeze în serviciul militar și trupele organelor afacerilor interne, nu au avut o „speranță legitimă” de a obține un bun în sensul articolul 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție. Or**, până la 1 ianuarie 2017, absolut toate persoanele aflate în situația descrisă mai sus, au beneficiat de dreptul la recalcularea pensiei.

În aceeași ordine de idei, se reține că prin dispozițiile art. 61 din legea nr.1544/1993 (așa cum acestea sunt interpretate prin extindere la toate raporturile juridice nelegate de punerea în aplicare a Legii nr. 1544/1993) se atestă și încălcarea articolului 16 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova sub două aspecte.

Cel dintâi aspect, se referă la faptul că articolul 46 alin. (1) din Constituție stabilește că dreptul de proprietate privată și creanțele asupra statului sunt garantate, iar articolul 47 alin. (2) din Constituție le garantează cetățenilor dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subsistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Cele două drepturi menționate supra, nu trebuie garantate fiecare în mod diferit, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, în cazul persoanelor aflate în situații similare în mod relevant. Tratamentele diferențiate sunt discriminatorii dacă nu au o justificare obiectivă și rezonabilă, adică dacă nu urmăresc un scop legitim sau dacă nu există o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit pentru a fi realizat (*a se vedea Hotărârea Curții Constituționale nr. 10 din 8 mai 2018, §§ 52-53*)⁸.

Se constată că sistemul public de pensii se organizează și funcționează pe baza principiilor sistemului public de asigurări sociale prevăzute la articolul 3 din Legea nr. 489 din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

Între principiile de bază consfințite la articolul 3 din Legea privind sistemul public de asigurări sociale, se evidențiază principiul unicității, potrivit căruia: statul organizează și garantează sistemul public bazat pe aceleași norme de drept, precum și principiul egalității, care le asigură tuturor participanților la sistemul public –

⁸ Hotărârea Curții Constituționale nr.29 din 26.11.2020, pentru controlul constituționalității articolului 60 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544 din 23 iunie 1993 (sesizarea nr. 124a/2020), §33-41.

contribuabili și beneficiari – un tratament nediscriminatoriu privind drepturile și obligațiile prevăzute de lege.

Prin urmare, se consideră oportună corelarea dispozițiilor articolului 61 al Legii contestate, cu condițiile și cu principiile generale aplicabile sistemului public de pensii, prin revizuirea restricțiilor contestate care nu au la bază o justificare rezonabilă și nu urmăresc un scop legitim.

Această realizare este extrem de importantă, în condițiile în care, norma articolului în varianta actuală expusă de legiuitor, conduce la situații în care anumite persoane care și-au dobândit dreptul la pensie sunt private de dreptul la reexaminarea mărimii pensiei, deși această categorie de persoane, se află într-o situație similară în mod relevant cu cea a altor categorii de cetățeni.

Cel de-al doilea aspect, pentru care este criticat textul art. 61 alin. (1) din Legea 1544/1993, îl constituie nesocotirea faptului ca în Republica Moldova, ca și în statele europene cu un anumit grad de dezvoltare, "dreptul la pensie de serviciu îl au toate forțele de apărare a ordinii publice - armata, poliția și sistemul administrației penitenciare".

În acest sens, menționăm că în practica constantă a Curții Supreme de Justiție, în privința magistraților și procurorilor, Casa Națională de Asigurări Sociale este obligată de a le recalcula și achita pensia în dependență de majorarea generală a salariului acestora (**a se vedea dosarul nr. 3ra-658/19; dosarul nr. 3ra-888/19; dosarul nr. 3ra-1005/19; dosarul nr. 3ra-1120/19; dosarul nr. 3ra-23/20; dosarul nr. 3ra-247/21; dosarul nr. 3ra-81/21**), necăutând la faptul că organul de asigurări sociale, a obiectat ca și în cazul militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, că dreptul la recalcularea pensiei este rezervat doar:

1) judecătorilor demisionați și judecătorilor eliberați din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vârstă, precum se indică în alin. (5) art.32 din Legea nr. 544/1995;

2) procurorilor în condițiile prevederilor Legii privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, care stabilesc expres cazurile în care apare dreptul la reexaminarea pensiei.

În acest sens, se arată că justificarea acordării și menținerii pensiei de serviciu, în cazul magistraților și procurorilor, similar ca și în cazul militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, rezidă în statutul special al acestora, care le interzice exercitarea unor activități producătoare de venituri, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior, precum și în gradul ridicat de risc pe care îl presupune exercitarea funcțiilor respective, caracteristică de altfel comună, pentru întregul personal al forțelor de apărare a ordinii publice și a ordinii de drept.

Din această argumentare rezultă ideea inegalității de tratament între magistrați, procurori, cadrele organelor afacerilor interne și sistemului administrației penitenciare.

Or, pensia în dependență de vechimea în serviciu pentru magistrați, corespunzător prevederilor art. 32 al Legii nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, la fel ca și pensia de serviciu pentru militari, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, prevăzută în Legea 1544/1993, cu modificările și completările ulterioare, au fost instituite în vederea stimulării stabilității în serviciu și a formării unei cariere în magistratură sau, după caz, în rândul cadrelor militare.

Conform reglementărilor menționate, pensia se acordă la împlinirea vechimii în serviciu nu numai magistraților, respectiv persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, care, în privința totalului vechimii lor în muncă, îndeplinesc condiția de a fi lucrat un anumit număr de ani în calitate de magistrat sau, după caz, în serviciul militar. Caracterul stimulativ al pensiei de serviciu constă, atât în cazul magistraților, cât și în cel al persoanelor din serviciul militar, în modul de determinare a cuantumului pensiei în raport cu salariul, respectiv, cu solda avută la data ieșirii la pensie.

Reținem că instituirea pensiei de serviciu pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și pentru magistrați, nu reprezintă un privilegiu, ci este justificată în mod obiectiv, ea constituind o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutelor speciale cărora trebuie să li se supună această categorie de persoane⁹.

Astfel, aceste statute speciale stabilite de Parlament prin Legi, sunt mult mai severe, mai restrictive, impunând militarilor și magistraților obligații și interdicții pe care celelalte categorii de asigurați nu le au. Într-adevăr acestora le sunt interzise activități ce le-ar putea aduce venituri suplimentare, care să le asigure posibilitatea efectivă de a-și crea o situație materială de natură să le ofere după pensionare menținerea unui nivel de viață cât mai apropiat de cel avut în timpul activității.

Un alt element comun care justifică în mod obiectiv și rezonabil un tratament juridic asemănător al magistraților, al cadrelor militare, persoanelor din corpul organelor afacerilor interne și sistemului administrației penitenciare, inclusiv în ceea ce privește regimul de pensionare, îl reprezintă riscul pe care îl implică exercitarea profesiilor respective, ambele având un rol esențial în apărarea drepturilor omului, a ordinii publice și a valorilor statului de drept¹⁰.

În considerarea riscurilor la care se expun în exercitarea atribuțiilor lor militarii și magistrații, Parlamentul a stabilit pentru militari, persoanele din corpul organelor afacerilor interne și sistemului administrației penitenciare, dreptul de a purta uniformă și dreptul de a folosi, în condițiile legii, arme, iar, în mod corespunzător cu această categorie de funcționari cu statut special, în cazul magistraților, art. 27 din Legea nr. 544/1995, prevede protecția de stat a judecătorului și a membrilor familiei lui, în cazul când este supus unor amenințări.

Constatăm că, pe de altă parte, reglementarea în vigoare a pensiei de serviciu pentru persoanele prevăzute în Legea 1544/1993, ca și cea a pensiei de serviciu pentru magistrați, cu diferențele pe care această pensie le prezintă față de pensia comună de asigurări sociale, nu constituie o încălcare a principiului egalității cetățenilor în fața legii, principiu prevăzut de art. 16 alin. (1) din Constituție.

Această constatare se bazează pe specificul comun al activității militarilor, persoanelor din corpul organelor afacerilor interne și sistemului administrației penitenciare, de rând cu cea a magistraților, care, astfel cum a rezultat din analiza anterioară a dispozițiilor constituționale și a normelor legale aplicabile, impune celor

⁹ Hotărârea Curții Constituționale Nr. 25 din 27.07.2017 pentru controlul constituționalității Art. II din Legea nr.290 din 16 decembrie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (pensia specială a judecătorilor/ sesizarea nr.75a/2017), §52-55.

¹⁰ Decizia Curții Constituționale a României nr. 20 din 2 februarie 2000 - referitoare la sesizarea de neconstituționalitate a art. 41 alin. (2) din Legea privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și a dispozițiilor art. 198 din aceeași lege prin care a fost abrogat art. 103 din Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească, republicată.

două categorii profesionale obligații și interdicții severe, precum și riscuri sporite, ceea ce justifică în mod obiectiv și rezonabil o diferențiere a regimului juridic de pensionare față de regimul stabilit pentru alți asigurați care nu sunt supuși aceluiași exigențe, restricții și riscuri.

În această ordine de idei, constată că, față de asemănările subliniate anterior, între situația cadrelor militare, organelor afacerilor interne/funcționarilor publici cu statut special ai sistemului administrației penitenciarelor și cea a magistraților, avându-se în vedere și caracteristicile comune ale statutelor aplicabile acestor categorii profesionale, care au determinat în mod obiectiv reglementarea prin lege, în mod aproape identic, a pensiei de serviciu, nu se poate identifica o rațiune suficientă care să justifice aplicarea unui tratament diferit cadrelor militare și celor cu statut special față de magistrați, astfel cum s-a procedat prin art. 61 alin. (1) din Legea 1544/1993, care restricționează în viziunea Casei Naționale de Asigurări Sociale și a instanțelor de judecată interne, dreptul la recalcularea pensiei în privința acestor categorii de persoane.

Așa fiind, se impune concluzia că este nejustificată limitarea conținută în art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544/1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne.

Într-adevăr, diferența de regim juridic ce se creează între pensia magistraților și pensia cadrelor militare constituie, în condițiile înfățișate prin considerentele anterioare, o încălcare de către legiuitor a egalității de tratament juridic, ceea ce, în absența unei determinări obiective, este contrar prevederilor art. 16 alin. (1) din Constituție, în înțelesul conferit acestui text constituțional prin dispozițiile actelor internaționale privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care Republica Moldova este parte.

În același sens este de altfel și jurisprudența îndelungată a Curții Europene a Drepturilor Omului care a statuat, în aplicarea prevederilor art. 14 privind interzicerea discriminării din Convenția privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, că reprezintă o încălcare a acestor prevederi orice diferență de tratament săvârșită de stat între indivizi aflați în situații analoage, fără o justificare obiectivă și rezonabilă (*de exemplu, prin hotărârea pronunțată în cazul "Marks contra Belgiei", 1979*).

Argumentele care conduc la admiterea sesizării de neconstituționalitate formulate în prezenta adresare, se regăsesc și în poziția Guvernului care, în calitatea sa de inițiator al proiectelor de legi în sistemul de pensionare, nu a realizat nici o deosebire de tratament juridic între pensia de serviciu a magistraților și cea a cadrelor militare, menținând facilitățile corespunzătoare pentru ambele categorii de funcționari.

În baza celor menționate, conchidem că tratamentul diferențiat al pensionarilor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și al funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, în comparație cu ceilalți angajați din sfera muncii, în materie de reexaminare a drepturilor la pensie, încalcă articolele 46 și 47, coroborate cu articolul 16 din Constituție. Prin urmare, prevederile contestate urmează a fi declarate neconstituționale.

Art. 61 alin. (1) din Legea criticată, se referă la situațiile când recalcularea pensiei se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. În același timp se atestă o omisiune legislativă de a reglementa posibilitatea subiectului pensionării să solicite o recalcularea ulterioară după modificarea stagiului de cotizare.

plata unei pensii al cărei nivel să fie cât mai apropiat posibil de acela al ultimei remunerații, fixându-se pensii reprezentând 75 - 80% din această ultimă remunerație”.

În numeroase state europene (de exemplu, Cipru, Elveția, Italia, Luxemburg, Marea Britanie, Portugalia, Ungaria, Slovenia), statutul agenților publici, precum și pensia de serviciu fac obiectul unei legi speciale, întemeiat, în principal, pe specificul activității, pe rolul și importanța lor socială, pe riscul profesional, precum și pe incompatibilitățile și interdicțiile instituite prin Constituție sau prin lege.

În majoritatea statelor este instituită obligația constituțională de a garanta agentului public la încetarea funcției plata unei pensii al cărei nivel să fie cât mai apropiat posibil de acela al ultimei remunerații, fiind astfel transpuse adecvat *mutatis mutandis* Directivele nr.86/378/CEE și nr.96/97/CEE și fixându-se pensii între 70-85% din această remunerație.

În acest context, prezintă relevanță și faptul că, potrivit directivelor, „criteriile decisive pentru încadrarea unui sistem de securitate socială ca sistem ocupațional sunt: a) să se refere la o categorie particulară de lucrători; b) să fie direct legat de perioada de serviciu; c) pensia să fie calculată prin raportare la ultimul salariu al lucrătorului”.

Autorul sesizării invocă Cauza Beune C-7/1993, în care Curtea de Justiție a Uniunii Europene a precizat clar aceste criterii decisive, subliniind că expresia „ultimul salariu” nu trebuie înțeleasă strict, ea putând reprezenta chiar și „media salariilor din ultimele luni de angajare”, intrând în aria de reglementare din art.141 al Tratatului UE. Or, prioritatea normelor comunitare și aplicabilitatea lor imediată și directă în dreptul nostru intern își are temei constituțional în art. 4 alin.(2) din Constituție.

Având în vedere caracterul nejustificat al măsurii, autorul sesizării conchide, că limitarea în dreptul de a solicita recalcularea pensiei de către subiecții Legii nr. 1544/1993 este de natură să încalce și dispozițiile art.47 din Constituție, precum și pe cele ale art.1 din Protocolul nr.1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În considerarea celor statuate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Hotărârea din 12 aprilie 2006, pronunțată în Cauza Stec și alții împotriva Marii Britanii, dar și în alte cauze precum Hotărârea din 28 aprilie 2009, pronunțată în Cauza Rasmussen împotriva Poloniei, și Hotărârea din 12 octombrie 2004, pronunțată în Cauza Kjartan Asmundsson împotriva Islandei, Înalta Curte de Casație și Justiție invocă Decizia de respingere nr.29 din 12 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.925 din 27 decembrie 2011, pronunțată în procedura recursului în interesul legii, în care a reținut următoarele: „În mod corect instanțele au constatat că pensiile de serviciu, stabilite în temeiul actelor normative speciale în baza cărora cei vizați le încasau, reprezintă un «interes patrimonial» ce intră în sfera de protecție a art.1 din Protocolul nr.1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, atât sub aspectul părții contributive (partea achitată de la bugetul asigurărilor sociale de stat), cât și sub aspectul părții necontributive (care se suportă de la bugetul de stat).”

Prin urmare, devine evident că, în raport cu lipsa unei justificări rezonabile a măsurii, instituirea acesteia este de natură să genereze o încălcare și a prevederilor art.1 din Protocolul 1 la convenție.

Analizând dubla calitate de contribuabil-pensionar, apare necesară evidențierea distincției dintre fiscalitate și parafiscalitate: astfel, în vreme ce fiscalitatea are ca scop acoperirea cheltuielilor publice, circumstanțînd o obligație a contribuabilului, parafiscalitatea vizează un interes sau o nevoie a acestuia, care este satisfăcut/ă prin

În aceste circumstanțe, se atestă ipoteza unei ultraactivități a unei legi anterioare. De asemenea, la dispoziția Casei Naționale de Asigurări Sociale este pusă o putere discreționară nelimitată.

Potrivit § 61 al hotărârii Curții Constituționale nr. 28 din 23 noiembrie 2015, uzul putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității.

În acest context, autorul sesizării apreciază necesar a fi precizat că, deși prin sumele plătite sub forma contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale, asiguratul și-a câștigat dreptul de a primi o pensie în cuantumul rezultat prin aplicarea principiului contributivității, astfel că dreptul la pensie este un drept modificat și obținut ulterior emiterii deciziei de pensionare, iar aici se poate vorbi de existența unui „drept câștigat“ asupra pensiei.

Întrunirea condițiilor legale pentru obținerea dreptului la pensie duce ex officio la acordarea acestui drept în lipsa unei cereri exprese formulate de asigurat în acest sens.

De asemenea, autorul sesizării consider necesar de subliniat că protecția constituțională de care se bucură cuantumul pensiei stabilit potrivit principiului contributivității și care constituie un drept câștigat vizează pensia calculate după ultimul loc de activitate, prin aplicarea reglementărilor în vigoare la momentul încetării raporturilor de muncă, or, în perioada ulterioară stabirii pensiei, cetățeanul a fost subiectul impunerii fiscale, participând la exercițiul fiscal-bugetar.

Cu privire la principiul clarității, previzibilității și predictibilității legii decelat în jurisprudența Curții Constituționale, autorul sesizării susține că din dispozițiile legii nu rezultă cu suficientă claritate raportul dintre prevederile a și efectele principiului contributivității, afirmat ca una dintre rațiunile avute în vedere la adoptarea actului normativ în discuție. Legiuitorul nu a reglementat un cadru clar, coerent și previzibil în privința recalculului pensiei, ceea ce constituie o încălcare Legii supreme. Prin urmare, din cauza lipsei de claritate, previzibilitate și predictibilitate a legii, dispozițiile respective pot da naștere, în practică, unor interpretări și aplicări neuniforme și arbitrare în procesul de stabilire a regimului asigurărilor sociale.

Mai mult, dubla calitate a pensionarului angajat în câmpul muncii de contribuabil al Bugetului Asigurărilor Sociale și beneficiar al Bugetului Asigurărilor Sociale, îl plasează într-o situație dezavantajată atunci când este privat de legiuitor de a obține reclacularea pensiei în corespundere cu principiul contributivității.

Jurisprudența Curții Supreme de Justiție în materie, demonstrează cu certitudine existența unei probleme sistemice în parte ce ține de egalitatea de tratament a subiecților Legii contestate.

Asigurarea stabilității financiare implică, însă, nu doar obligația de a menține dreptul la pensia de serviciu, ci și pe aceea de a nu suprima în mod nejustificat cuantumul acestui drept. Prin urmare, această obligație a statului de a asigura stabilitatea financiară a cetățenilor, ca o componentă a principiului constituțional al echității, este în mod flagrant încălcată prin instituirea taxei pentru veniturile din pensii și indemnizații pentru limită de vârstă, taxă care este de natură să genereze, sub aparența unei măsuri fiscale, o suprimare a drepturilor angajaților pensionați, stabilite în baza legii, și împovărarea excesivă a lor, fără ca ulterior să beneficieze de dreptul la recalcularea pensiei.

În acest sens, autorul sesizării consideră că „nu se poate face abstracție de faptul că, în toate țările Uniunii Europene, este prevăzută prin Constituție obligativitatea statului de a garanta agenților publici, militarilor, etc., odată cu retragerea din activitate,

adiționale”.

În aceste condiții, este indubitabil că dreptul la pensie este un drept preconstituit încă din perioada activă a vieții individului, acesta fiind obligat prin lege să contribuie la bugetul asigurărilor sociale de stat procentual raportat la nivelul venitului realizat.

Corelativ, se naște obligația statului ca în perioada pasivă a vieții individului să îi plătească o pensie al cărei quantum să fie guvernat de principiul contributivității, cele două obligații fiind intrinsec și indisolubil legate. Scopul pensiei este acela de a compensa în perioada pasivă a vieții persoanei asigurate contribuțiile vărsate de către aceasta la bugetul asigurărilor sociale de stat în temeiul principiului contributivității și de a asigura mijloacele de subzistență a celor ce au dobândit acest drept în condițiile legii (perioadă contributivă, vârstă de pensionare etc.). Astfel, statul are obligația pozitivă de a lua toate măsurile necesare realizării acestei finalități și de a se abține de la orice comportament de natură a limita dreptul la asigurări sociale”.

În continuare, este indispensabil statuat că, deși sumele plătite cu titlu de contribuție la asigurările sociale nu reprezintă un depozit la termen și, prin urmare, nu pot da naștere vreunui drept de creanță asupra statului sau asupra fondurilor de asigurări sociale, „acestea îndreptățesc persoana care a realizat venituri și care a plătit contribuția sa la bugetul asigurărilor sociale de stat să beneficieze de o pensie care să reflecte nivelul veniturilor realizate în perioada activă a vieții. Quantumul pensiei, stabilit potrivit principiului contributivității, se constituie într-un drept câștigat, astfel încât diminuarea acestuia nu poate fi acceptată nici măcar cu caracter temporar. Prin sumele plătite sub forma contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale, persoana în cauză practic și-a câștigat dreptul de a primi o pensie în quantumul rezultat prin aplicarea principiului contributivității; astfel, contributivitatea ca principiu este de esența dreptului la pensie, iar derogările, chiar și temporare, referitoare la obligația statului de a plăti quantumul pensiei, rezultat în urma aplicării acestui principiu, afectează substanța dreptului la pensie”.

Cu privire la dreptul legiuitorului de a reșeza sistemul de calcul al pensiilor, bazându-se pe principiul contributivității, nu poate fi negată evoluția reglementării juridice a acestui domeniu, însă a statuat că „dacă prin reșezarea sistemului de calcul al pensiei [...] rezultă un quantum mai mic al acesteia, statul este obligat [...] să mențină în plată quantumul pensiei stabilit potrivit reglementărilor în vigoare dacă acesta este mai avantajos. Aceasta este o măsură de protecție a persoanelor care beneficiază de pensie în sensul dreptului recunoscut de Constituție, constituind, de asemenea, o speranță legitimă a asiguratului, întemeiată pe prevederile legale în vigoare cu privire la obținerea și încasarea unui anumit quantum al pensiei”.

Pentru a pecetui garanțiile constituționale referitoare la dreptul la pensie, având în vedere gradul ridicat de protecție oferit prin Constituție acestui drept, reducerea quantumului pensiei contributive, indiferent de procent și indiferent de perioadă, nu poate fi realizată.

Rezultă că art. 54 din Constituție nu poate fi invocat ca temei pentru restrângerea exercițiului dreptului la pensie”, întrucât dificultățile bugetului asigurărilor sociale de stat nu pot fi opuse dreptului la pensie în sensul diminuării, chiar și temporare, a quantumului pensiei, dreptul constituțional la pensie neputând fi afectat de proasta gestionare a bugetului respectiv de către stat.

În concluzie se reține că, pentru identitate de rațiune, în materia pensiilor de

contraprestația primită în schimbul sumei plătite, circumstanțiind modul în care contribuabilul își exercită un drept.

Dincolo de scopul pentru care sunt percepute, diferența dintre fiscalitate și parafiscalitate rezultă și din beneficiarii acestora, adică statul și unitățile administrativ-teritoriale, în cazul fiscalității, respectiv alte entități de drept public sau privat decât statul sau unitățile administrativ-teritoriale, în cazul parafiscalității. Cu alte cuvinte, fiscalitatea are legătură cu necesitatea statului de a-și preconstitui mijloacele necesare finanțării structurii administrative create în scopul satisfacerii nevoilor generale ale societății și ale cetățenilor săi, în vreme ce parafiscalitatea asigură finanțarea instituțiilor și/sau a organismelor care prestează anumite servicii publice.

În ceea ce privește principiul previzibilității legii, se observă că autoritatea legiuitoare, Parlamentul sau Guvernul, după caz, are obligația de a edicta norme care să respecte trăsăturile referitoare la claritate, precizie, previzibilitate și predictibilitate. Referitor la aceste cerințe, Curtea Europeană a Drepturilor Omului s-a pronunțat în mod constant, statuând că o normă este previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane - care, la nevoie, poate apela la consultanță de specialitate - să își corecteze conduita (Hotărârea din 29 martie 2000, pronunțată în Cauza Rotaru împotriva României, Hotărârea din 23 septembrie 1998, pronunțată în Cauza Petra împotriva României), iar cetățeanul trebuie să dispună de informații suficiente referitoare la normele juridice aplicabile într-un caz dat și să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-un act determinat. Pe scurt, legea trebuie să fie, în același timp, accesibilă și previzibilă (Hotărârea din 26 aprilie 1979, pronunțată în Cauza Sunday Times împotriva Regatului Unit).

Impunerea de reguli noi cu privire la recalcularea pensiilor ale cărei natură și regim juridic sunt incerte, pun destinatarii normelor în imposibilitatea de a răspunde noilor cerințe legislative. Lipsa de previzibilitate și de coerență legislativă este contrară principiului securității raporturilor juridice civile care constituie o dimensiune fundamentală a statului de drept. Omissionarea de a reglementa norme clare și previzibile, menite să asigure coerența cadrului normativ aplicabil în domeniu, reprezintă, astfel, o încălcare a exigențelor constituționale care consacră principiul securității juridice și a principiului încrederii legitime, principii care impun legiuitorului limite în activitatea de modificare a normelor juridice, limite care să asigure stabilitatea regulilor instituite.

Prin urmare, Curtea urmează să analizeze cel de-al doilea aspect, respectiv în ce măsură dispozițiile legale criticate păstrează într-o relație de echilibru cele două drepturi menționate, care dau expresie a două interese contrare, cel individual și cel public, respectiv dacă prin dubla calitate juridică contribuabil-salariat (privat de dreptul de a cere recalcularea pensiei în virtutea art. 61 alin. (1) din Legea contestată) se afectează dreptul de proprietate al contribuabililor și, implicit, având în vedere natura statutului de pensionar, dreptul la pensie al acestora, cu consecințe asupra principiului nediscriminării în materia așezării sarcinilor fiscale.

Autorul sesizării arată, în jurisprudența Curții „distinct de exigențele Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Constituția Republicii Moldova prevede, în mod expres, că dreptul la pensie ca drept fundamental. Textul constituțional nu califică dreptul la pensie doar din perspectiva unui interes patrimonial al persoanei, ci, consacrand în mod expres dreptul la pensie ca un drept fundamental, impune statului obligații constituționale suplimentare, astfel încât să se asigure un nivel de ocrotire al acestui drept superior celui prevăzut de Convenție și de protocoalele sale

serviciu, sarcinile fiscale instituite de legiuitor asupra acestor venituri nu pot afecta/diminua componenta contributivă a acestora. Numai într-o atare situație, modul de reglementare a contributivității fiscale asigură un echilibru între dreptul de proprietate al contribuabilului (dobândit prin contribuția anterioară la bugetul asigurărilor sociale de stat) și dreptul statului de a impune taxe și impozite.

Întrucât componenta contributivă a pensiei de serviciu nu constituie bază de impunere a sarcinii fiscale, cuantumul pensiei din sistemul public stabilită în baza principiului contributivității este afectat disproporționat, or legiuitorul a creat o discriminare între contribuabilii-pensionari beneficiari ai pensiilor obținute în baza unor legi sau statute speciale și pensionarii necontribuabili.

Sintetizând cele expuse mai sus, considerăm că art. 61 alin. (1) al Legii nr. 1544/1993 potrivit căruia: „recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi”, nu corespund principiului securității raporturilor juridice, suferă din punct de vedere al clarității și imprevizibilității legii, ceea ce este în contradicție cu art. 23 alin. (2) coroborat cu art. 16 alin. (2), art. 46 alin. (1) și (2) și art. 47 combinat cu art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

Pentru considerentele expuse în sesiare, facem apel la Înțelepciunea Onorartei Curți și,

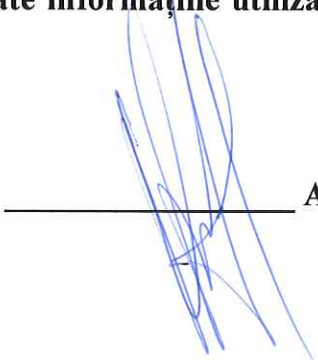
SOLICITĂM:

- Declararea sesizării ca fiind admisibilă;
- Exercițarea controlului de constituționalitate asupra textului de lege de la art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544/1993;
- Declararea art. 61 alin. (1) din Legea nr. 1544/1993 ca fiind neconstituțional.

Declarația și semnătura autorului sesizării:

Declar pe proprie onoare ce toate informațiile utilizate în prezenta sesizare sunt veridice.

**Cu o considerație deosebită,
Autorul sesizării**

Avocatul Musteață Eugeniu

Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani) (jud. Igor Barbacaru)
Dosarul nr. 3a-1361/20
2-20038275-02-3a-26112020

ÎNCHEIERE

16 iunie 2021

mun. Chișinău

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ
al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători
Grefier

Anatolie Minciuna
Ion Muruianu și Ecaterina Palanciuc
Liliana Matei

examinând în ședință publică apelul depus de către avocatul Eugeniu Musteață în interesele lui Sergiu Doni împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 21 octombrie 2020, prin care s-a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de către avocatul Eugeniu Musteață în interesele lui Sergiu Doni împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Casei teritorială de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău, persoană terță Inspectoratul General al Poliției, cu privire la anularea actelor administrative individuale defavorabile, cu obligarea emiterii actului administrativ favorabil și încasarea cheltuielilor de judecată,

c o n s t a t ă :

La 18 martie 2020, prin intermediul poștei terestre, avocatul Eugeniu Musteață, acționând în interesele lui Sergiu Doni, a înaintat acțiune în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Casei teritorială de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău, persoană terță Inspectoratul General al Poliției, care ulterior la 25 martie 2020, a fost concretizată, cu privire la:

- anularea refuzului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. D-244/20 din 18 februarie 2020 și nr. D-642/20 din 11 martie 2020, cu privire la recalcularea pensiei;
- anularea refuzului Casei teritorială de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău nr. 4399 din 28 ianuarie 2020 și nr. 4505 din 03 martie 2020, cu privire la recalcularea pensiei;
- obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei teritorială de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău, de a include perioada 12 mai 2017-02 ianuarie 2020, în vechimea de muncă pentru care s-a stabilit pensia lui Sergiu Doni, pe linia Ministerului Afacerilor Interne, începând cu 31 martie 2016 și a recalcula pensia reieșind din vechimea de muncă de 26 ani 07 luni și 21 zile, din suma soldei, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 02.01.2020, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, la data de 23 ianuarie 2020, Sergiu Doni, s-a adresat cu o cerere Casei teritoriale de Asigurări Sociale, sect. Rîșcani, mun. Chișinău, prin care a solicitat recalcularea pensiei în temeiul art. 61 alin.(2) al Legii nr. 1544/1993, reieșind din drepturile bănești calculate pentru ultimele 12 luni, în legătură cu încetarea raporturilor de serviciu din 02 ianuarie 2020.

Prin refuzul Casei teritoriale de Asigurări Sociale, sect. Rîșcani, mun. Chișinău nr. 4399 din 28 ianuarie 2020, a fost informat precum că dreptul la pensie apare o singură dată după eliberarea din serviciul.

Nefiind de acord cu refuzul Casei teritoriale de Asigurări Sociale, sect. Rîșcani, mun. Chișinău nr.4399 din 28 ianuarie 2020, la 31 ianuarie 2020, s-a adresat cu o cerere prealabilă în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care a solicitat reexaminarea cererii și

admiterea dezideratului solicitat, iar în cazul refuzului și-a rezervat dreptul de a se adresa în instanța de judecată pentru a solicita suplimentar prejudicial moral și a cheltuielilor de judecată

Prin răspunsul nr. D-244/20 din 18 februarie 2020, Casa Națională, a menținut refuzul Casei teritoriale de Asigurări Sociale, sect. Rîșcani, mun. Chișinău nr.4399 din 28 ianuarie 2020 și suplimentar a indicat precum că reclamantul nu întrunește condițiile prevăzute la art.61 alin. (2) nr. 1544/1993, deoarece nu a solicitat recalcularea pensiei pe temei de atingere a vârstei ce drept la pensie.

Din aceste considerente, afirmă avocatul Eugeniu Musteață în interesele lui Sergiu Doni, că s-au adresat Casei teritoriale de Asigurări Sociale, sect. Rîșcani, mun. Chișinău, cu o cerere cu privire la recalcularea pensiei în temeiul art.61 alin.(1) al Legii nr.1544/1993, prin includerea perioadei 12 mai 2017-02 ianuarie 2020 în vechimea de muncă pentru care s-a stabilit lui Sergiu Doni, pensia pe linia Ministerului Afacerilor Interne, la 31 martie 2016, reieșind din vechimea în muncă de 26 ani 07 luni și 21 zile, din suma soldei, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 02 ianuarie 2020.

Prin răspunsul Casei teritoriale de Asigurări Sociale, sect. Rîșcani, mun. Chișinău nr. 4505 din 03 martie 2020, reclamantului i s-a refuzat în admiterea cererii, pe același motiv, precum că dreptul la pensie apare o singură dată după eliberarea din serviciu.

Totodată, comunică avocatul Eugeniu Musteață în interesele lui Sergiu Doni, că nefiind de acord cu răspunsul Casei teritoriale de Asigurări Sociale, sect. Rîșcani, mun. Chișinău din 03 martie 2020, s-au adresat cu o cerere prealabilă către Casa Națională de Asigurări Sociale, care prin răspunsul nr. D-642/20 din 11 martie 2020, a fost respinsă ca fiind inadmisibilă.

Astfel, reclamantul nu este de acord cu cele întreprinse în urma cererilor adresate din considerentul că, prin ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr.55cf. din 30 martie 2016, Sergiu Doni, a fost eliberat din serviciu cu dreptul de a primi pensie pe linia Ministerului Afacerilor Interne, fiind din 31 martie 2013 pensionar în conformitate cu Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544- XII din 23 iunie 1993.

Totodată, menționând că, prin ordinul Inspectoratului General al Poliției nr.199 ef. din 11 mai 2017, Sergiu Doni, s-a reangajat în cadrul Inspectoratului General al Poliției, unde a activat până la 02 ianuarie 2020, fiind eliberat prin ordinul Inspectoratului General al Poliției nr.73.3ef. din 30 decembrie 2019.

În acest context, relatează reclamantul că, a fost emis certificatul Direcției resurse umane a Inspectoratului General al Poliției nr. 61 din 28 ianuarie 2020, prin care s-a stabilit că la data de 02 ianuarie 2020, vechimea în muncă a lui Sergiu Doni, constituia 26 ani 07 luni și 21 zile.

Astfel, comunică reclamantul că, reieșind din răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale și a subdiviziunii sale, i-a fost respinsă cererea de recalculate a pensiei, pe motivul că legea în vigoare nu prevede posibilitatea stabilirii repetate a pensiei după o eventuală reangajare în serviciu militar.

Prin urmare, relatează reclamantul că, reieșind din prevederile art. 2 al Legii nr. 1544-XII din 23 ianuarie 1993, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne care au dreptul la pensie li stabilește pensie după eliberare din serviciu.

În conformitate cu art.55 alin.(1) al Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, în cazul apariției unor circumstanțe care implică modificarea mărimilor pensiilor stabilite pentru militarii în termen și familiile acestora, recalcularea pensiilor se efectuează în termenele stabilite de Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat.

Astfel, consideră reclamantul că, Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa teritorială de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău, eronat a statuat obiectul cererii prealabile, deoarece reclamantul a solicitat recalcularea pensiei și nu stabilirea acesteia în mod repetat. Iar în răspunsul său intenționat a interpretat denaturat prevederile art.61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, prin încercarea de a nega dreptul de recalculare a pensiei după eliberarea din serviciu. Or, la prevederile alin.(1) al art.61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993,

legislatorul a prevăzut expres posibilitatea recalculării pensiei în cazul în care apar circumstanțe noi, care duc la majorarea acesteia, fără a face precizare despre proveniența actelor suplimentare și data apariției lor, stabilind doar că, recalculul se va face pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

Mai mult ca atât, prevederile art.61 din Legea nr. 1 544-XII din 23 iunie 1993, contrar celor invocate de Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa teritorială de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău, stabilesc clar că, recalculul se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare și nu în momentul pensionării, așa cum se invocă, și mai departe norma indică, statuând că, dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

Prin urmare, invocă reclamantul că, prin invocarea faptului precum că recalcularea pensii se face doar în baza actelor existente de până la stabilirea pensiei, Casa Națională de Asigurări Sociale și Casa teritorială de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău, interpretează eronat prevederile art.61 din Legea nr. 1544- XII din 23 iunie 1993. Or, această norma nu degajează o astfel de ipoteză și dimpotrivă indică că, recalcularea pensiilor stabilite anterior miliarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensii, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi. Or, această aserțiune a Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei teritoriale de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău, în esență, reprezintă un subterfugiu la care a apelat pentru a evita satisfacerea dezideratului reclamantului.

Atrage atenția reclamantul că, Casa Națională de Asigurări Sociale, a început a stabili, calcula și achita pensia angajaților structurilor de forță începând cu 01 ianuarie 2017, iar din data intrării în vigoare a Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 și până la 01 ianuarie 2017, circumstanță precum reangajarea în structurile de forță constituia temei de recalculare a pensiei.

În acest context, având în vedere că în tot acest timp legea a fost interpretată în sensul direct al ei, în vederea recalculării pensiilor după reangajarea în serviciu, după atâția ani, invocă reclamantul că, este inadmisibil faptul interpretării diferite al legii în mod abuziv defavorabil salariatului/pensionarului, numai pentru faptul că s-a schimbat instituția abilitată în vederea achitării pensiilor. Or, prevederile art.2 alin.(2) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, reglementează situația persoanelor cărora li s-a prelungit termenul de aflare în serviciu peste limită de vârstă, stabilită de legislație.

Spre deosebire de art.2 alin.(1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, alin.(2) stabilește o excepție și anume, reglementează situația când persoana nu se eliberează din serviciu dar atinge limita de vârstă și întrunește condițiile prevăzute art. 13 lit. a) și i se prelungeste termenul de aflare în serviciu.

În acest caz, invocă reclamantul că, temei de acordare a pensiei nu va fi ordinul de eliberare din serviciu, ci ordinul de prelungire a termenului de aflare în serviciu. Or, deși Sergiu Doni, nu beneficiază de pensia pentru limita de vârstă, totuși prevederile art.61 alin.(2) al Legii nr. 1544 din 23.06.1993, prevăd expres dreptul la recalcul a pensiei, prin includerea termenului de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne în termenul de muncă pentru care a fost stabilită pensia, după trecerea lor în rezervă sau în retragere.

Astfel, conchide reclamantul că, nu poate fi negat dreptul la recalcularea pensiei prin includerea perioadei de serviciu, înregistrată după stabilirea pensiei, indiferent care a fost temeiul de pensionare. Întrucât, art.2 din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, stabilește momentul apariției dreptului la pensie, ca regulă, la data încetării serviciului și cu titlu de excepție la data prelungirii termenului de aflarea în serviciu peste limita de vârstă dacă întrunește condițiile prevăzute de art. 13 lit. a) aceleiași legi.

Prin urmare, invocă reclamantul că, pârâta, încearcă să ducă în eroare instanțele de judecată prin faptul că reclamantul- Sergiu Doni, solicită stabilirea unei noi pensii, sub pretextul că prevederile art.61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, nu prevăd expres recalcularea pensiei după eventuala reangajare, reducând astfel norma la absurd. Iar alegația precum că art. 61 Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, nu prevede expres recalcularea pensiei după eventuala reangajare este lipsită de o justificare, ori, prin aplicarea tehnicii legislative de a include toate circumstanțele și actele care pot duce la recalcularea pensiei este inoportună și imposibilă.

Relatează reclamantul că, interpretarea prevederilor art.61 Legea nr.1544-XII din 23 iunie 1993, sub aspectul că nu poate fi temei de recalculare a pensiei acele circumstanțe care nu sunt indicate expres în normă, în contextul în care, norma nu prevede exhaustiv nici o circumstanță, reduce norma la absurd. Or, dispozițiile art. 61 din Legea nr. 1554 din 23 iunie 1993, cert și expres prevăd 3 situații în care pensia pentru vechimea în serviciu stabilită anterior urmează a fi recalculată, și anume: 1) existența documentelor aflate la organele de pensionare la momentul recalculării pensiei; 2) prezentarea ulterioară a actelor suplimentare ce ar acorda persoanei dreptul la majorarea pensiei, iar recalcularea pensiei se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi; 3) recalcularea pensiei se efectuează în cazul în care persoanelor or din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne li s-a prelungit peste limita de vârstă termenul de aflare în serviciul militar.

La acest capitol, remarcă reclamantul că, la prezentarea ulterioară a actelor suplimentare ce ar acorda persoanei dreptul la majorarea pensiei, legislatorul nu a indicat faptul că aceste acte trebuie să fi existat până la data stabilirii pensiei și nici nu rezultă din lege acest fapt. Iar prin urmare, alegația precum că recalcularea pensiei se face doar în baza actelor ce au existat până la data stabilirii pensiei dar au fost prezentate ulterior, este o concluzie eronată la care s-a ajuns prin excluderea ipotezelor concrete din aria de ipoteze pe care le acoperă norma juridică respectivă, denaturând în mod vădit norma.

Prin urmare, invocă reclamantul că, reieșind din prevederile art.2 alin.(2), coroborat cu art.61 alin.(2) al Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, rezultă cu certitudine că în cazul în care persoana a mai activat în serviciu după stabilirea pensiei i se recalculează pensia după trecerea lor în rezervă sau în retragere (demisie/concediere). Or, o interpretare diferită a prevederilor art.61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, decât cea acceptată pe toată perioada 23 iunie 1993 și până la 01 ianuarie 2017, în sensul reținut de pârâtă este inadmisibilă, deoarece contravine principiului securității raporturilor juridice degajat de art.6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, în partea ce ține de previzibilitatea legii în corelare cu principiul încrederii legitime.

Astfel, comunică reclamantul că, pârâta nejustificat a necalculat perioada 12 mai 2017-02 ianuarie 2020, ca circumstanță generatoare pentru recalcularea pensiei, contrar prevederilor art. 61 alin.(1) din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993. Or, coroborat cu prevederile pct. 4 lit. a) al Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, recalcularea pensiei se va efectua pentru perioada precedentă pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare, media lunară pentru stabilirea pensiei se face din ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii.

Prin hotărârea Judecătoriai Chișinău (sediul Rîșcani) din 21 octombrie 2020, s-a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de către avocatul Eugeniu Musteață în interesele lui Sergiu Doni împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Casei teritorială de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău, persoană terță Inspectoratul General al Poliției, cu privire la anularea actelor administrative individuale defavorabile, cu obligarea emiterii actului administrativ favorabil și încasarea cheltuielilor de judecată.

În ședința de judecată în instanța de apel, la 16 iunie 2021, avocatul Eugeniu Musteață acționând în interesele lui Sergiu Doni, a înaintat cerere cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale în vederea verificării constituționalității art. 61 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993.

Întru susținerea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, avocatul Eugeniu Musteață în interesele lui Sergiu Doni, a relatat motivele indicate mai sus întru susținerea acțiunii. Suplimentar comunicând că, prezenta sesizare are ca obiect controlul constituționalității, sub aspectul securității raporturilor juridice, neclarității și impredictibilității legii, ceea ce este contrar art. 23 alin. (2) coroborat cu art. 16 alin. (2), art. 46 alin. (1)- (2) și art. 47 combinat cu art. 54 din Constituția R. Moldova. Menționând că, viciu de constituționalitate rezidă în faptul că dispozițiile art. 61 alin. (1) din legea criticată, conform cărora, recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi, au fost adoptate cu încălcarea principiului predictibilității legislative în materia asigurării sociale cu pensii, instituit de prevederile art. 51 alin. (1) din aceeași lege, în aplicarea căruia, recalcularea este admisibilă ori de câte ori se modifică stagiul de cotizare.

În ceea ce privește critica de neconstituționalitate intrinsecă, invocă apelantul că, aceasta este raportată la prevederile art. 16 alin. (1) și ale art. 54 din Legea fundamentală, autorul sesizării susținând că reglementarea unor interdicții de recalculare a pensiilor (precum și stabilirea unei singuri pensii) doar în sarcina unor anumite categorii de cetățeni se încadrează în Legea nr. 1544/1993) încalcă principiul fiscalității egale și principiul aplicării juste a sarcinii fiscale (principiul echității). Or, art. 16 din Constituție, statuează că, respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. Toți cetățenii R. Moldova, sânt egali în fața legii, și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine social.

Potrivit art. 46 din Constituție, dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sânt garantate. Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire. Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă. Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii. Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului. Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.

Art. 47 din Constituție, stabilește că, Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare. Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor

împrejurări independente de voința lor.

Potrivit art. 54 din Constituție, în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24. Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Prin urmare, relatează apelantul că, dispozițiile art. 61 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23.06.1993, în partea ce ține de aplicarea interdicției privind reexaminarea dreptului la pensie în privința persoanelor care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru vechime în munca, contravine prevederilor art. 16, art.46, art.47, art.54 din Constituție și art. 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, din considerentul că, potrivit art. 1 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, militarii care îndeplinesc serviciu prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri beneficiază de dreptul la pensie viageră pentru vechime în muncă, dacă au vechimea respectivă în serviciu militar și în organele afacerilor interne.

Conform art. 2 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri care au dreptul la pensie li se stabilește pensie după eliberare din serviciu.

Potrivit art. 44 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, pensia pentru militarii care au îndeplinit serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și pentru funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și pentru familiile lor se calculează din solda acestora.

Pensia pentru persoanele menționate se calculează din: salariul funcției, salariul pentru gradul militar sau special, sporul procentual pentru vechime în serviciu primite înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și suplimente primite în ultimul an de serviciu, cu excepția plăților compensatorii și a indemnizației bănești unice în mărimea sumei mijloacelor bănești de întreținere pe un an.

Art. 48 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, statuează că, pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, ale ofițerilor de protecție și colaboratorilor organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.

Conform art. 49 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, militarii în termen, militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și sistemului penitenciar, funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, ofițerii de protecție și colaboratorii organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și membrii familiilor acestora depun cerere de stabilire a pensiei la organul de asigurări sociale. Acordarea drepturilor la pensie sau respingerea cererii de pensionare se face prin decizie, emisă de organul de asigurări sociale în termen de 30 de zile de la data depunerii cererii cu toate actele necesare. Organele de asigurări sociale au dreptul de control asupra autenticității actelor ce confirmă vechimea în serviciu și solda (cîștigul), eliberate de organele abilitate.

Potrivit art. 51 alin. (2) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, recalcularea pensiilor pentru militarii care au îndeplinit serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și pentru funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și pentru familiile acestora se efectuează de la data de 1 a lunii următoare celei în care au survenit circumstanțele ce cauzează modificarea mărimii pensiei. Totodată, dacă pensionarul beneficiază de dreptul la majorarea pensiei, diferența de pensie i se poate plăti doar pentru 12 luni trecute.

Astfel, invocă apelantul că, prevederile art. 61 alin. (1) din Legea 1544/1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, contravin prevederilor Constituției. Or, dispozițiile art.43 alin. (1) și art.47 din Constituție, garantează drepturile omului la muncă și la protecția muncii, la asistență și protecție socială, la asigurare în caz de șomaj, boală și invaliditate, bătrânețe sau în alte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Or, art. 61 alin. (1) din Legea 1544/1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, se referă la situațiile când recalcularea pensiei se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organelle de pensionare. Iar astfel, atestă apelantul o omisiune legislativă de a reglementa posibilitatea subiectului pensionării să solicite o recalculare ulterioară după modificarea stagiului de cotizare.

Astfel, invocă apelantul că, Curtea urmează să analizeze în ce măsură dispozițiile legale criticate păstrează într-o relație de echilibru cele două drepturi, care dau expresie a două interese contrare, cel individual și cel public, respectiv dacă prin dubla calitate juridică contribuabil-salariat (privat de dreptul de a cere recalcularea pensiei în virtutea art. 61 alin. (1) din Legea contestată) se afectează dreptul de proprietate al contribuabililor și, implicit, având în vedere natura statutului de pensionar, dreptul la pensie al acestora, cu consecințe asupra principiului nediscriminării în materia așezării saicinilor fiscale.

Totodată, indică apelantul că, prevederile art. 54 din Constituție, nu poate fi invocat ca temei pentru restrângerea exercițiului dreptului la pensie, întrucât dificultățile bugetului asigurărilor sociale de stat nu pot fi opuse dreptului la pensie în sensul diminuării, chiar și temporare, a cuantumului pensiei, dreptul constituțional la pensie neputând fi afectat de proasta gestionare a bugetului respectiv de către stat.

Intimata, Casa Națională de Asigurări Sociale, cât și Casa teritorială de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău, precum și persoana terță Inspectoratul General al Poliției, deși au fost legal citați pentru ședința de judecată în instanța de apel, nu s-au prezentat

Audiind reprezentantul apelantului, studiind materialele dosarului, analizând argumentele întru susținerea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, consideră că cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, urmează a fi admisă din următoarele considerente.

La 19 iulie 2018, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Codul administrativ, act legislativ publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 17 august 2018, nr.309-320.

Art. 257 alin. (1) Codul administrativ, prevede că, actul legislativ a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

Conform art. 195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art. 169-171.

În conformitate cu art.12¹ al.(1) și al.(2) CPC, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție;
- excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale, având ca obiect prevederile contestate.

Conform art.135 al.(1) lit. a) din Constituție, Curtea Constituțională, exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Conform art. 23 alin. (2) coroborat cu art. 16 alin. (2) din Constituție, Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative. Toți cetățenii Republicii Moldova sânt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Potrivit art.46 alin. (1) și (2) din Constituție, dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sânt garantate. Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

Conform art. 47 din Constituție, Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Potrivit art.54 din Constituție, în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare

5

în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24. Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Astfel, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, reține că, conform normelor de drept enunțate, sesizarea Curții Constituționale este admisibilă numai în cazul în care actul administrativ este aplicat sau urmează a fi aplicat, în cauza concretă pe care o examinează.

Din materialele cauzei completul judiciar reține că, obiectul contenciosului administrativ este refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei teritoriale de Asigurări Sociale sectorul Rîșcani, mun. Chișinău, privind recalcularea pensi, potrivit art. 61 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, care prevede că, recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensi, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

În acest sens, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, reține că prin cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate s-a invocat neconstituționalitatea art. 61 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, prin prisma art.23 alin. (2) coroborat cu art. 16 alin. (2), art. 46 alin. (1) și alin. (2) și art. 47 combinat cu art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

Conform art.6 al. (1) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Conform art.13 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

În această ordine de idei, apelanta susține că prin acordarea, dispozițiile art. 61 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, conform cărora, recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensi, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi, au fost adoptate cu încălcarea principiului predictibilității legislative în materia asigurării sociale cu pensii, instituit de

prevederile art. 51 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, în aplicarea căruia, recalcularea este admisibilă ori de câte ori se modifică stagiul de cotizare

Analizând argumentele și solicitările indicate în cererea depusă de către avocatul Eugeniu Musteață în interesele lui Sergiu Doni, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în fața Curții Constituționale în vederea declarării neconstituțională a dispoziției art. 61 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, prin prisma art.23 alin. (2) coroborat cu art. 16 alin. (2), art. 46 alin. (1) și alin. (2) și art. 47 combinat cu art. 54 din Constituția Republicii Moldova, verificând întrunirea condițiilor invocate în art.12¹ al.(2) CPC în cererea înaintată de către avocatul Eugeniu Musteață în interesele lui Sergiu Doni, în cadrul examinării apelului împotriva hotărârii Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani) din 21 octombrie 2020, prin care s-a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de către avocatul Eugeniu Musteață în interesele lui Sergiu Doni împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Casei teritorială de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău, persoană terță Inspectoratul General al Poliției, cu privire la anularea actelor administrative individuale defavorabile, cu obligarea emiterii actului administrativ favorabil și încasarea cheltuielilor de judecată, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, stabilește că cererea întrunește condițiile menționate și urmează a fi admisă cu expedierea în adresa Curții Constituționale a Republicii Moldova a sesizării avocatului Eugeniu Musteață în interesele lui Sergiu Doni, privind excepția de neconstituționalitate întru verificarea constituționalității dispoziției art. 61 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, prin prisma art.23 alin. (2) coroborat cu art. 16 alin. (2), art. 46 alin. (1) și alin. (2) și art. 47 combinat cu art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

În conformitate cu prevederile art.12¹ al.(3) CPC, art.230 Cod Administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

d i s p u n e:

Se admite cererea apelantului avocatul Eugeniu Musteață în interesele lui Sergiu Doni, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale în vederea declarării neconstituțională a dispoziției art. 61 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, care stabilește că, recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi, prin prisma art.23 alin. (2) coroborat cu art. 16 alin. (2), art. 46 alin. (1) și alin. (2) și art. 47 combinat cu art. 54 din Constituția Republicii Moldova

Se expediază în adresa Curții Constituționale a Republicii Moldova sesizarea apelantului avocatul Eugeniu Musteață în interesele lui Sergiu Doni, privind excepția de neconstituționalitate întru verificarea constituționalității dispoziției art. 61 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, care stabilește că, recalcularea pensiilor stabilite

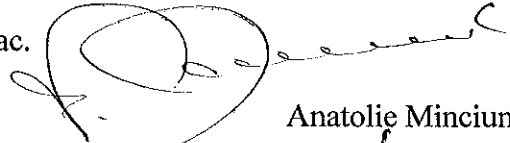
anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi, prin prisma art.23 alin. (2) coroborat cu art. 16 alin. (2), art. 46 alin. (1) și alin. (2) și art. 47 combinat cu art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

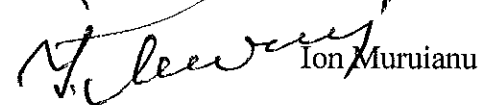
Președintele ședinței, judecătorul

Judecător

Judecător

Anatolie Minciuna

Ion Muruianu

Ecaterina Palanciuc

